Jess G. Berthelsens 1. maj-tale

Taler
Jess G. Berthelsen
Forbundsformand for SIK

Dato
1. maj 2016

Sted
Nuuk, Grønland

Omstændigheder
Sulinermik Inuutissarsiuteqartut Kattuffiat, *SIK*, Grønlands største lønmodtagerorganisation, dannet i 1956 under navnet *Grønlands Arbejder Sammenslutning* (GAS).

Læs om SIK på lex.dk

Kingumut maani Nunarsuaq tamakkerlugu Sulisartut ullorsiornerat nalliussiniarlugu katersuuppugut. Sulisartut ulluanni tamassi pilluangaaritsi !

--

Ukiormanna Naalakkersuinikkut oqariartuutigineqarpoq Meeqqat ukiuattut taaneqassasoq, tassani meeqqat atugaat ulluinnarni qanoq ittuunnersut eqqumaffigineqarneruniassammata. Meeqqat atugaat pitsaangorsaavineqassappata angajoqqaat atugaat pitsanngorsaavigineqartariaqarput, meeqqammi namminneq atukkatik imaluunniit ulluinnarni qanoq atugassaqarnerlutik aaliangersaaffigisinnaanngilaat. Taamaammat meeqqat ulluinnarni pitsaanerusumik atugaqassappata minnerpaamik angajoqqaat suliffeqartariaqarput ataavartumik suliffigisinnaasaminnik.

Inuiaqatigiit nunatsinni sumiikkaluarutta akissarsiat appasippallaarneri nilliaatigiuarpagut, suliat assigiit ilinniakkat assigiit, taamaattorli tikisitat akissarsiaat qaffasinnerit. Nioqqutissat akisuallaarneri naammagittaalliutigiuarpagut, inissiat issittumut naleqqutinngitsut, oquttut. Aamma ulluni makkunani ilinniartitaaneq pillugu oqallinneq, ilinniarfinnunngooq isernissamut piumasaqaatit qaffasinnerusariaqarput, Peqqinnissaqarfiup innuttaasunik kiffartuussinera ajorluinnartoq. Suliffissaaleqineq qaffasippallaartoq, SIK-mi ilaasortagut suliffissaqanngitsut, pisortat ikiorsiissutaannik akilersuisinneqartut – aaligooq ikiorsiissutit.

Unaana oqaatiginiaringa: Inuiaqatigiinni ajornartorsiutigut imaannaanngitsut

taagungassagut amerlaqaat, tamarmik aningaasarpassuarnik naleqartut, tamarmik Nunatta karsiata pisariaqartitai, tamatta pisariaqartitagut.

Taamaattorli sivitsorpoq inuiaqatigiinni aatsitassarsiorniartunik: isaasalerlugu ”suliffinnik aningaasarsiorfissanik nutaanik pilersitsiniartut” siunertaat apeqquserlugu inuiaqatigiinnik taasisitsinissamik piumasaqaateqartoqartarluni, aatsitassanngooq uranitaqarmata (0,03 %-imik), tassungalu ilanngullugu tunisassiarineqarnissaa akuersissutigineqarsimammat. Suliffissaq ilaasortatsinnut inuiaqatigiinnullumi tamarmut aningaasarsiorfissatut pilersinniarneqartoq taamaalilluni ajoraluartumik kinguarsarujoorparput – isigerujuujutigalugit innuttaasut annertujartuinnartumik atugarliuteqaleriartortut.

Isumaqarpugut ingerlaqqinnissarput piffissanngortoq. SIK-miik piumasaraarput demokratiskiusumik qinikkagut politikerit nammineerluta tatigalugit toqqakkagut suliffinnik ataavartunik pilersitsiniarlutik suliniuteqarniarlik. Tassami inuiaqatigiit apereqqaartuassagutsigit sunik aallartitsinialerlutalu taasisitsisarluta, taava qinersisarneq sumut iluaqutigissagatsigu ? Qaqugukkut nutaanik pilersitsisoqartassava taava ? Taamaappat qinikkagut tatigisimanngilagut. Soormi taava qinersisassaagut, soormi taava partiilersussaagut ?

Tassami aamma ernumatigaarput sunilluunniit aatsitassarsiornernik aallartitsisoqassatillugu qinersisartut tamatigut taasitinneqartassappata, taava maani nunatsinni aningaasaleerusussuseq kajumigineqarunnaassaaq.

--

Ukiuni arlalinngortuni aalisakkat akii qaffakkaluttuinnarput, minnerunngitsumik qalerallit akii eqqarsaatigalugit, sulisartullu akissarsiaat annertunerusumik aningaasaliiffigiumaneqassanatik. Aalisakkat qalerallit akiisa qaffakkaluttuinnarnerat soorunami aalisartut aalisariutaatillillu kaasarfiinut nuannaartitsissaqaat, minnerunngitsumillu Nunatta karsianut aamma iluaqusiingaatsiassalluni. Qutsannaqaat ukiut tallimat ingerlanerinnaanni qaleralinniat akissarsiaat 100 %-mik amerlisimasut.

Sulisartulli akissarsiatigut qaffaaffigineqarpat ?

Aggorsimasuminernik tunineqarput.

Aatsaallimi inuiaqatigiit pisuussutaasa, tassa aalisakkat raajallu akiisa taamarujussuaq qaffannerat ilaasortatsinnut, aalisagaatitsinnik suliarinnittunut assinganik sunniuteqartariaqaraluarpoq, suliffissuarni aalisakkerisut akissarsiaasa 100 %-imik qaffannerisigut.

Qanormi aamma inuiaqatigiit pisuussutaat innuttaasut ilaannaannut annertuumik iluaqusiissappat ? Naamik ! Assigiinnerusumik nunatsinni agguaariaaseqartariaqarpugut. Soorlu qanga Kalaallit pisaqarunik pisartik agguaattaraat, kikkut tamaasa ussingassaqartinniarlugit.

Ullumikkut qujanartumik annerujartuinnartumik piumasaqaataalerpoq maani nunami aalisakkat qaqinneqartut suliarineqassasut, taamatuttaaq aamma naleqarnerulersitsinissaq eqqartorneqartuartut ilagilerpaat. Kisianni taamatut piumasaqariarluni maanaannaq umiarsualiisoqartarnera nunami tunisasiorfiutilinnut nalornilersitsisarpoq, soormi Nunami tunisassiorfiutillit annertusassappat ilisimagunikkut kikkut tamarmik imaasiinnarlutik Russit umiarsuapalaavinik atoriarlutik tunitsivittut inissisnneqartassapata.

Taamaammat aamma uagut inuiaqatigiittut suliffiit amerlanerpaat pilersinniassagutsigit pisussaaffeqarpugut nunani tunitsivinnik ingerlatsisunut atugassaritaasut sapinngisamik pitsaanerpaami inissisimatinneqarnissanik. Tassaniipporlu aamma tamatta suliffeqarfiuterput tassaasoq Royal Greenland. Isumaqarpungalu uagut pigisatta sapinngisamik pitsaanerpaamik atugassaqartinneqarnissaat anguniartariaqaripput, tassami illuatungaatigut piumasaqarsinnaanngilagut sapinngisamik nunami tunisassiorneq annertusartariaqaripput aammalu naleqarnerulersitsisariaqartugut, iluatungatigullu umiarsualeeqattaarniaatigaluta privatinik tunitsivinnik. Royal Greenlandimi taannaavoq suliffeqarfiuterput Nunatta karsianut utertitsisartoq sinneqartoorutiminik.

--

Pisortat ikiorsiissutaannut tunngatillugu majip aallaqqaataani qasseriaraluarnersoq, aammalumi tusagassiuutitigut, Pisortanullu ataatsimeeqateqartarnikkut ukiorpassuanngorpoq paasisitsiniaasarlunga Peqqussummi ajortoqartoq iluarsisariaqartorlu piumasaqaatigisarlugu.

Tassa Pisortat ikiorsiissutaannik utertitsisussaatitaaneq pivara. Ikiorsiissutinik utertitsisussaatitaaneq unitsinneqarluinnartariaqarpoq !

Imaakkami ilaasortarput suliffissaqartinneqani ikiorserneqarniaruni taarsersuisussanngorlugu ullumikkut atsiortinneqartarpoq. Taama pisoqartillugu ilaasortarput qaquguungaluarnersoq suliffittaaruni akileraarutit peereerlugit akissarsiaminit inigisaminut, kallerup inneranut, imermut, meeqqerivimmut akiligassarpassuarnullu allanut akilersuilertarpoq, tamanna ajunngilaq, tamakkumi akiligassat tamatta qaammatit tamaasa akilersugassaraagut.

Aanali ajortua. Ilaasortatta qaammammut akiligassani akilinngikkaaluunniit suli, akissarsiaanit ilanngartuutereertarpaat, Pisortat ikiorsiissutaat pisartagarisimasaanik akilersuisillugu 33,3%-imik akissarsiassaanit ilanngaallugu.

Politikerit maani tusaasusi aperaassi, ilaasortarput qaammammut akiligassanut akileereeraangami, akissarsiaminiillu Pisortanit ilanngaanneqareeraangami isumaqarpisi sinneqassasoq ?
Naak meeqqanut atisassarsiutissai ? naak atualeqqaartooruni tunissutissai ? Naak angajoqqaat feerialerunik angalanissaminnut akissaat il.

Taamaaligaangat soorunami ilaasortatsinnut apeqqusernarsisarpoq, tassami suliguni suliguni aningaasanillu takusassaqanngikkuni sumut taava iluaqutaava nukippassuit atorunigit suliniarsaraluni, akissarsiguni meeqqaminulluunniit tunniussassaqarani.

Taamaattumik politikerit qinnuigaassi sulisartuusugut piumasaqaaterput tusaqqullugu, Pisortat ikiorsiissutaannik utertitsitsisussaatitaaneq unitsinneqarli!

Ukiuni kingullerni malunnarsiartoqqilerpoq avataaninngaanniik pisariaqanngitsumik tikisitsiortornersuaq, pisiniarfigummi marluk angisuut qiviarutsigit takusinnaavarput avataaningaanniik tikisitsiortorneq annertusiartortoq.

Niuernermut marlunnik ilinniarfeqarpugut ukiorpassuit ingerlasut, taava imaassimanerpa nunatsinni pissusiviusunut taakkua ilinniartitsinerat

tulluarsimanngitsoq ? tassami sooq pisiniarfinni taakkunani marlunni angisuuni (taalluaannarlugit Brugsen aamma Pisiffik) maannakkut tikisitat taama amerlatigilerpat.

Periarfissallu marluinnaapput ilinniartitseriaaserput ajorsimavoq, imaluunniit kammalaatersorluni pisariaqanngitsumik avataaniik tikisitsiortorneq ingerlanneqalersimoq. Tamannalu pissusissamisuunngilaq, minnerunngitsumik nunatsinni suliffissaaleqineq 10 % sinnerlugu inissisimatillugu.

Kiisalu aalisarneq pillugu isumasioqatigiinnersuit naammaleqaat, aatsitassarsiorniarneq pillugu ataatsimeersuartitsinersuit naammaleqaat, ilissi politikerit inuiaat kalaallit qinigaat akisussaaffik tigullugu tamakku nammattorsuarmik isummersorfigineqareersut siunnerfilersorniarsigit, suliffissanillu ataavartunik piusussanik pilersitsiortorlusi. Taakkumi qulakkeerisussaapput meerartatta angajoqqaavisa pilluarlutik peqqissuullutik ilorraap tungaanut akissarsiorlutik inuulernissaannut, taamalu meerartatta toqqissisimallutik inuulernissaannut.

Isumaqarpugut piffissanngortoq politikerit meeqqanut tunngatillugu inuiaqatigiit akornanni oqallinnernik annertunerusumik aaqqissuussisariaqalertut. Tamattami angorusupparput meeqqatta sutigut tamatigut pitsaanerpaamik atugassaqartinneqarnissaat. Meeqqalli pitsaanerusumik atugaqalersinnaanngillat angajoqqaat pitsaasumik atugaqalinngippata, suliffissatigut, ineqarnikkut, minnerunngitsumillu peqqinnissaqarfiit kiffartuussinerat eqqarsaatigalugu. Taamaammat angajoqqaat unammisinnaasaminnik suliffeqarnissaat pisariaqarpoq, pitsaanerusunillu atugassaqartinneqarnissaat pisariaqarluni. Tamakku naammassigutsigit taava aatsaat angajoqqaat sulisartut, meeqqallu pilluartut, ilinniarusuttut, imminnut tatigalutik nukittuut pilersissavagut.

Qujanaq, neriuppunga sulisartut ulluanni ullorsiorluarumaartusi.

Kilde
Manuskript tilsendt af taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags

1. maj-tale, Fagbevægelsen, Kalaallisut Oqalugiaatit

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/jess-g-berthelsens-1-maj-tale-2016